

Bedömargruppens rapport angående fristående kurser vid teologiska fakulteten i Uppsala

2019-01-11

Innehåll

1. Inledande sammanfattning	1
1.1 Kvalitetshöjande åtgärder	2
2. Bakgrund	2
2.1 Utvärderad utbildning	2
2.1 Uppdrag	3
2.2 Bedömargruppens sammansättning	3
2.3 Utvärderingsaspekter	3
2.4 Genomförande	3
3. Bedömning	3
3.1 Aspekt 1	3
3.1.1 Bedömargruppens bedömning	3
3.1.2 Bedömargruppens rekommendationer	4
3.2 Aspekt 2	4
4. Sammanfattning	11

1. Inledande sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer vi att de fristående kurser som vi tagit del av håller en hög kvalitet och vilar på en stabil vetenskaplig grund. Det gäller såväl ifråga om styrdokument, kursupplägg, rutiner för utvecklingen av nya kurser och internationalisering. Vi vill också framhålla lärarnas goda kollegiala relationer inom de olika ämnesområdena.

Studenterna upplever att det finns en röd tråd i utbildningen, och möjligheten att kunna påverka sin egen utbildning uppskattas. Här finns en inbyggd flexibilitet som delvis – inte helt – kompenserar det som bedömargruppen anser behöver förbättras.

Våra förslag till förbättringar rör för det första en tydligare profilering där fristående kurser är en del av ett profilområde och ges i progression. För det andra rör våra rekommendationer ett antal aspekter inom främst distanskurserna, nämligen examination, kursvärderingar, föreläsningar och kommunikationen mellan studenter och mellan studenter och lärare. Dessutom finns rekommendationer som handlar om att tydligare arbeta med jämställdhetsperspektiv och hållbarhetsperspektiv, områden inom vilka vi bedömer att lärarnas kompetens och engagemang är mycket gott. Ifråga om det förra framkommer det i intervjuerna inom vissa områden (religionshistoria/religionsbeteendevetenskap och A-kursen) att ett normkritiskt perspektiv är väl integrerat i den reella undervisningen, vilket skulle behöva synliggöras tydligare i styrdokumentet.

Avslutningsvis uppfattar vi att det finns mycket goda förutsättningar för att realisera ovanstående förslag till förbättring, inte minst mot bakgrund av den goda kollegialitet och strukturer för utveckling som redan finns på institutionen.

1.1 Kvalitetshöjande åtgärder

Följande rekommendationer bör ges hög prioritet:

- förstärk och förtydliga profilområden
 - utveckla progression mellan kurser inom tydligare profilområden
- kompetensutveckling inom e-lärande och fler diskussioner om detta inom ämneskollegier/institutionsnivå i syfte att utveckla inslagen av övning av kommunikation och samarbete mellan studenter och mellan studenter och undervisande lärare på de nätbaserade kurserna
 - arbeta mer med föreläsningar på distanskurser
 - utveckla möjligheter till webbseminarier i realtid

2. Bakgrund

2.1 Utvärderad utbildning

De utvärderade utbildningarna innefattar ett antal fristående kurser inom teologiska institutionen:

- * 30 hp-kurserna Religionsvetenskap A och Konflikt och religion
- * Tre kurser inom Bibelvetenskap (Martin Luther och Bibeln, Bibeln och kulturen, Apokryfer, pseudepigrapher och Dödahavsrollarna)
- * Nio kurser inom Kyrko- och missionsvetenskap (Diakonivetenskap, Dopet – kyrkans dörr, Nya och gamla kyrkor, Predikan – kyrkans röst, Jungfru Maria, Gudstjänst som tradition och kommunikation, Religiöst liv i Sverige, Mod som förändrar världen samt Medeltidsstudier)
- * Nio kurser inom Tros- och livsåskådningsvetenskap (Bergman och Guds skugga, Praktisk etik, Nyateism och religiös tro, Luther och luthersk teologi, Religion och naturvetenskap, De förlorade och de räddade, Företagsetik, Naturvetenskap och religion, Religion och politisk etik)
- * Tre kurser inom Religionshistoria och Religionsbeteendevetenskap (Västerländsk esoterism, Unga och religion och Judisk historia och praktik)
- * Åtta kurser inom Islamisk teologi och filosofi (Islamiska staten i Syrien och Irak, Koranvetenskap, Introduction to Islamic Jurisprudence, Islamisk teologi, Hadithvetenskap, Islamisk politisk teologi, Hadithvetenskap, Islamisk politisk teori, Islamisk esoterism och andlighet, Tafsirvetenskap)
- * Fyra kurser inom ramen för kollegiet för Yrkesrelaterad religionsvetenskap (Religion i tanke och tal, Svenska kyrkans tro och liv, Religionsundervisning för skolans yngre åldrar, Att kommunicera religion i ett mediasamhälle)

Samt

* Två uppdragsutbildningar (Kyrkligt ledarskap och Demokrati- och hatbrott)

Flera av dessa kurser uppgavs inte längre vara aktiva, dvs skulle inte ges mer. Dessa kurser lade vi något mindre vikt vid, även om underlag kring dessa finns med i de allmänna diskussionerna. Detta innebar att för RHRB kom huvuddelen av diskussionen att röra ITF.

2.1 Uppdrag

Bedömarpanelens uppdrag har bestått i att utvärdera de utbildningar som definierats för denna omgång, dvs de fristående kurser som inte täcks in av programvärderingar, inkl. Religionsvetenskap A. Utvärderingen har syftat till att täcka in tio aspekter definierade av Uppsala universitets modell för utbildningsvärderingar. Dessa aspekter återfinns under avsnitt nedan. I tillägg till detta framkom önskemål om att se något på profilering av det fristående kursutbudet. Dessutom framkom för vissa enskilda ämnesgrupper eller kurser särskilda frågor, som vi i viss mån har hanterat.

2.2 Bedömargruppens sammansättning

Anette Månsson, universitetslektor semitiska språk Uppsala universitet

Tomas Lindgren, professor religionspsykologi, Umeå universitet

Johanna Gustafsson Lundberg, docent teologisk etik, Lunds universitet (sammankallande /ordförande)

Camilla Wallin Bergström, studentrepresentant

2.3 Utvärderingsaspekter

Teologiska fakulteten önskade att vi något skulle se på profilering av utbudet. Bedömargruppen kom att också lägga särskilt fokus på måluppfyllningen, ex. mål 3, i den omfattande distansutbildningen, samt på frågor om hållbarhet, lika villkor och jämlikhet.

2.4 Genomförande

Utvärderingen genomfördes med hjälp av bedömarpanel, bestående av 4 personer. Utvärderingen genomfördes under hösten 2018, med platsbesök 27-28 november. Underlaget har bestått av självvärderingar från institution/fakultet och ämnesgrupper (motsvarande), samt kursplaner och kursrapporter och samtal med representanter för ämneskollegier. En panel avsattes för samtal med studenter som gått några av dessa kurser, såväl campus som distans. Det skriftliga materialet har varit tillgängligt via Sunet Box. Kommunikation inom bedömargruppen har skett via mail och Skype.

3. Bedömning

3.1 Aspekt 1 : att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildningsspecifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten, motsvarar de förväntade studieresultaten

3.1.1 Bedömargruppens bedömning

Samtliga av de granskade kurserna når målen. Men de generiska färdigheter som tränas i de granskade kurserna är i första hand analysförmåga, kommunikationsförmåga och argumentationsförmåga.

3.1.2 Bedömargruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling: se rekommendationer under nedanstående punkter.

3.2 Aspekt 2: att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet

3.2.1 Bedömargruppens bedömning

Efter att ha tagit del av styrdokument som kursplaner och litteraturlistor samt konkreta kursanvisningar och examinationsuppgifter framkommer att det finns en stabil vetenskaplig grund för de granskade kurserna som i god mening är enhetlig och väl strukturerad både inom de olika ämnesområdena och emellan dem. Det finns tydliga rutiner för kursbearbetning såväl inom ämnesområdena som på en övergripande institutionell nivå. Det visar sig inte minst i samsynen kring utvecklingsrutinerna för nya kursupplägg. Samtliga ämnesområden vittnar i de muntliga intervjuerna t ex om vikten av ordentlig feedback på studenternas inlämningsuppgifter och rutiner och former för detta. Det är viktigt eftersom få av kurserna har ett eller ett par fysiska möten och ingen kurs möts i webbseminarier. Feedback är också något som värderas högt i kursvärderingarna. I intervjuerna framkommer vidare att lärarna kollegialt och kontinuerligt arbetar med kursvärderingar och förändringar och förtydliganden utifrån dessa. "Kurserna är områdets kurser, inte den enskilda individens" påpekar flera lärare inom olika ämnesområden. Här betonas också vikten av att kursarbetslaget har en stabil lärarsammansättning. Vi uppfattar att det inom de olika områdena finns en öppenhet och tillitsfull kollegial kultur ifråga om kursvärderingar och skapandet av nya kurser. Vår uppfattning utifrån detta är att de kursformer och upplägg med tillhörande rutiner som så att säga säkrar en vetenskaplig grund är resultatet av ett långsiktigt och gediget arbete.

Ur ett studentperspektiv (kursvärderingar och samtal) märks också en positiv inställning till att läsa originalkällor som ett sätt att komma i dialog med traditioner. Betoningen av originaltexter framkom både i kyrkovetenskap och islamisk teologi och filosofi samt bibelvetenskap.

3.2.2 Bedömargruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling:

-värna fortsatt stabiliteten i arbetslagen då detta främjar en kollegial och tillitsfull kultur

3.3 Aspekt 3: att undervisningen sätter studenters/doktoranders lärande i centrum

3.3.1 Bedömargruppens bedömning

Som påpekats i punkt nummer 2 råder det inga tvivel om att undervisning och examinationer är kvalitativt tillfyllest. I synnerhet gäller detta de campuskurser som vi utvärderat t ex A-kursen och Svenska kyrkans tro och liv. Här uppfattar vi att upplägget är mycket gediget och möter studenternas lärande på ett föredömligt sätt. Däremot menar vi att det finns aspekter som, givet de digitala verktyg som idag erbjuds, går att förbättra och utveckla för att möta studenternas lärande på ett mer kvalificerat sätt.

Vi uppfattar att det på flera kurser saknas föreläsningar, och att studenterna huvudsakligen eller enbart får instuderingsfrågor och skrivuppgifter som de sedan får skriftlig feedback på. Det framkommer också i vissa kursvärderingar att studenterna hade önskat fler föreläsningar då ämnet uppfattas som svårtillgängligt. Vi menar att föreläsningar är viktigt för studenternas lärande i synnerhet på kurser där lärare och studenter inte har någon muntlig kontakt i realtid genom undervisningen.

Sammanhängande med denna synpunkt är det faktum att det som i de flesta kursuppläggen benämns som seminarier inte avser att studenter och lärare möts i webbseminarier för att diskutera i

realtid. Kommunikation sker istället uteslutande genom skriftliga inlämningsuppgifter, där ett återkommande upplägg är att varje student förutom att själv lämna in ett PM också ska kommentera oftast två andra studenters arbeten. Här menar vi att det finns stor utvecklingspotential, i synnerhet som institutionen står i begrepp att börja arbeta med en ny kursplattform. Att studera via nätet skiljer sig formmässigt åt från campusstudier – samtidigt måste den som studerar på distans ges möjlighet att på lika villkor men utifrån olika verktyg och pedagogiska metoder bearbeta kursinnehållet.

En viktig aspekt av detta gäller studenter med särskilda behov. För campusstudenter verkar det finnas rutiner för hur dessa behov tillgodoses. Däremot varierade det i ämnesgrupperna ifråga om kunskapen om hur detta ska hanteras i de nätbaserade kurserna. Bibelvetenskap utmärkte sig i detta hänseende positivt genom att de på flera sätt såväl i sin självvärdering som i samtalet resonerade kring hur denna aspekt bör utvecklas.

Mot bakgrund av att fristående kurser samlar studenter med varierande studieerfarenhet vill vi lyfta fram en åtgärd som vi menar är mycket bra och gynnar studenternas lärande nämligen de så kallade kommunikationsseminarierna på A-kursen, vilket är seminarier där studenterna får välja inriktning utifrån yrkesintresse (t ex lärarinriktning, journalistinriktning eller prästinriktning). Ämnet bearbetas didaktiskt ur respektive yrkesgrupps intressen och användningsområden.

3.3.2 Bedömagruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling:

- arbeta mer med föreläsningar på distanskurser
- utveckla möjligheter till webbseminarier i realtid
- säkra likavillkorsbehandling för de studenter som av olika skäl är i behov av ett utvecklat stöd på nätkurserna

3.4 Aspekt 4: att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs,

3.4.1 Bedömagruppens bedömning

Frågan om examination och hur institutionen garanterar rättssäkerhet var en aspekt som togs upp i samtliga intervjuer. Examination på distans har en särskild osäkerhet inbyggd ifråga om vem det är som faktiskt genomför en tentamen eller hemuppgift, något som inte är unikt för teologiska fakulteten i Uppsala. Ifråga om det senare gäller förstås samma frågetecken även på den campusförlagda utbildningen. Samtliga lärare är medvetna om problemet och har försökt att lösa detta på lite olika sätt.

Ett annat problem rör genomströmningen som förutom något undantag är låg. Detta är man från institutionens sida mycket medveten om, och ser man detta över tid och inte bara i relation till det studerade året så blir det högre procent genomströmning. Institutionen klarar målet på 64-65% totalt. Frågan har ägnats särskild uppmärksamhet på pedagogiska utvecklingsdagar.

Till detta kan även läggas att det nu pågår försök inom kursen Diakonivetenskap att ge kursen både på kvarts- och halvfart för att förbättra genomströmningen. Detta upplägg behöver dock utvärderas.

Frågan om progression är svår att egentligen säga något om när det gäller fristående kurser. Vissa kursupplägg är tydliga med att det finns en progression inom kursen i form av gradvis svårare uppgifter, vilket exempelvis är fallet med A-kursen men även den mindre kursen om 7,5hp *Att kommunicera religion*.

De flesta av de kurser som vi här har bedömt är per definition fristående "fristående", d v s de ligger utanför program och är inte heller placerade på olika nivåer. Vi noterar att i princip alla kurser endast kräver grundläggande behörighet. När det gäller fristående kurser kan dessa lägga grunden för en fortsatt progression. Detta bedömer vi fungerar generellt men ifråga om två områden menar vi att man skulle vinna på att utveckla kurser som bygger på progression och som dessutom etablerar progression mellan redan befintliga kurser framöver, nämligen i Diakonivetenskap och i Islamisk teologi och filosofi. Båda dessa är områden där teologiska fakulteten i Uppsala är nationellt unika i sin kompetens, och här skulle man vinna mycket på att antingen tydligare skapa progression mellan de fristående kurserna eller lyfta in dem i någon form av program eller uppdragsutbildning. Ifråga om det senare bedömer vi att ämnet diakonivetenskap utgör ett ämne som skulle kunna fungera både som del av program och som en uppdragsutbildning.

3.4.2 Bedömargruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling:

- utveckla kurser som bygger på progression

- utveckla progression i redan befintliga kurser såsom Diakonivetenskap och Islamisk teologi och filosofi

3.5 Aspekt 5: att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig,

3.5.1 Bedömargruppens bedömning

Genomgående finns en stark ämnesmässig kompetens bland lärarna, och det anges i dokumentation att högskolepedagogisk kompetens finns. Specifik ämnesdidaktisk kompetens finns också tillgänglig vid institutionen. Kompetensutveckling sker även inom ramen för institutionens verksamhet vid såväl institutionsgemensamma kollegier (pedagogiska utvecklingsdagar) som ämneskollegier, där åtminstone vissa kollegier väljer att ibland ha tematiska möten. Vi kan också se ett starkt engagemang i pedagogiska frågor, och pedagogiska val är genomgående väl motiverade och reflekterade i de diskussioner vi fört. Inom vissa frågor framkommer önskemål om förstärkt kompetens, och fler diskussioner mellan kollegor. Detta rör i synnerhet didaktik och examination i relation till studenter med funktionsvariation, och hur man bäst kan stödja detta – dessa åtgärder kommer ju i allmänhet hela studentgruppen till godo.

Också pedagogik i relation till distanskurser är ännu ett område där kompetensutveckling i någon form skulle vara önskvärd, för att ge bättre förutsättningar för mer muntliga moment, föreläsningar och andra former av seminarier vid sidan av de rent skriftliga som nu tillämpas. Flera studenter uttrycker särskild uppskattning för de få tillfällen då man har fysiska träffar, men alla har inte möjlighet att närvara då. Att i kollegierna reflektera kring detta, och också förstärka kompetensen kring de tekniska hjälpmedel man då kan använda, skulle kunna höja kvaliteten på flera kurser ytterligare.

Det framgår i vissa ämnesgrupper att lärare har en mycket pressad situation med många kurser samtidigt, något som i enstaka fall också påtalas i någon kursvärdering (dock i en kurs som inte kommer att ges framöver). Ett exempel är lektorn inom Islamisk filosofi och teologi som är huvudlärare på ett stort antal kurser inom området, men också inblandad i A-kursen. En allt för pressad lärarsituation kan på sikt leda till svårigheter och det gör också utrymmet för nyskapande mindre.

3.5.2 Bedömagruppens rekommendationer

- se över lärarsituationen med avseende på hur många olika kurser enskilda lärare är inblandade i, så att det blir en långsiktigt hållbar situation
- kompetensutveckling inom e-lärande och fler diskussioner om detta inom ämneskollegier/institutionsnivå
- regelbunden kompetensutveckling kring hur man stödjer studenter med funktionsvariation, och vilka tekniska och andra hjälpmedel som kan finnas för detta

3.6 Aspekt 6: att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas

3.6.1 Bedömagruppens bedömning

En av Uppsala universitets målsättningar är att de studerande ska "ges möjlighet att tillägna sig kunskaper och färdigheter som gör att de kan bidra till hållbar utveckling och en bättre värld". Tematiken hållbar utveckling rymmer såväl ekologiska/biologiska aspekter, såsom hållbar konsumtion, klimatförändringar, marina resurser, ekosystem och biologisk mångfald, som sociala, ekonomiska och politiska aspekter, exempelvis fattigdom, hunger, jämställdhet, jämlikhet, konflikter och våld. Vid utvärderingen av de aktuella kurserna fann vi att frågan om hållbar utveckling kommer till tydligt uttryck i följande kurser: "Konflikt och religion", "Mod som förändrar världen", "Demokrati- och hatbrott", "Företagsetik", "Religion och politisk etik" och "Praktisk etik". Det är framförallt de sociala, ekonomiska och politiska aspekterna som behandlas i dessa kurser. Detta återspeglas i såväl kursplaner som den undervisning som bedrivs. I exempelvis kursen "Mod som förändrar världen" behandlas etiska och religiösa aspekter av civilkurage i olika kulturella och historiska sammanhang. Kursen "Konflikt och religion" behandlar olika teorier om och förhållningssätt till våld, social aktivism och fredsarbete i relation till religion. Det är enbart en av kurserna, "Praktisk etik", som explicit behandlar ekologiska/biologiska aspekter av hållbarhetsfrågan, då i form av miljöetik. Från institutionens sida har det påpekats att de har blivit mer medvetna om mångfalden av hållbarhetsperspektiv. Vi tolkar det som en vilja att utveckla även den miljömässiga aspekten av hållbarhet och att detta integreras i kursplaner och undervisning, vilket vi ser som önskvärt. Det vore relativt enkelt att lyfta fram och integrera miljöfrågor i ovan nämnda kurser, exempelvis att behandla religiöst motiverade/legitimerade konflikter i relation till naturresurser och klimatförändringar, men även andra religionsvetenskapliga och teologiska kurser som inte har nämnts ovan, till exempel A-kursen.

Flera av de kurser som har utvärderats har ett globalt och internationellt perspektiv om man ser till kursernas innehåll och tematik. Ett tydligt exempel på detta är A-kursens fokus på religioner och livsåskådningar i konflikt och dialog lokalt och globalt. Ett annat exempel är kursen "Islamiska staten i Syrien och Irak och framväxten av våldsbejakande extremism" som analyserar radikala islamtolkningar i relation till lokal, regional och global kontext. Internationalisering kommer också till uttryck i den tydliga kopplingen till internationell forskning och att kurslitteratur författade på andra språk än svenska, företrädesvis engelska, förekommer på kurserna. I ett mindre antal kurser sker dessutom undervisningen på engelska: "Religiöst liv i Sverige", "Mod som förändrar världen", "Naturvetenskap och religion" och "Introduktion till islamisk rättsvetenskap". Det finns tydliga indikationer på att institutionen tillvaratar lärares internationella erfarenheter i utbildningarna. Det finns goda exempel på att den internationella studentgruppen och studenters internationella erfarenheter tillvaratas och berikar undervisningen då de explicit har efterfrågats och att dessa

studenters aktiva deltagande i lektioner och seminariediskussioner har uppmuntrats, såsom har varit fallet i kursen "Introduktion till islamisk rättsvetenskap".

3.6.2 Bedömagruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling:

- arbeta mer med hållbarhetsbegreppet och fokusera ytterligare på den miljömässiga aspekten
- arbeta vidare med att låta internationella gästforskare och gäster få utrymme också i de fristående kurserna
- fundera på att utveckla fler kurser som ges på engelska

3.7 Aspekt 7: att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen

3.7.1 Bedömagruppens bedömning

Stort engagemang finns i frågorna från många, och man har i grunden en stor medvetenhet om flera av frågorna. Samtidigt verkar det finnas en outnyttjad potential som inte helt kommer fram. I flera självvärderingar kommer frågan om jämställdhet att huvudsakligen beskrivas i termer av fördelning av manliga respektive kvinnliga författare av kurslitteraturen. Denna begränsning var något kollegierna vid samtal menade inte utgjorde en rättvisande bild. Det framkom också att kvinnors och mäns villkor i olika sammanhang behandlas mer än kursplaner och litteratur gav vid handen – t ex inom Islamisk teologi och filosofi. Man lyfte också att själva studiegrupperna i många fall inkluderade en stor mångfald. Flera av de undervisande lärare har därtill denna typ av frågor som delar av sin egen forskning. Man skulle med fördel kunna lyfta in mer av detta, och göra det tydligare, redan i kursinformation och kursplan, inte minst i mer professionsinriktade kurser som Diakonivetenskap.

3.7.2 Bedömagruppens rekommendationer

- regelbundna utbildningar och eller diskussioner för undervisande personal om hur man praktiskt hanterar likavillkorsfrågor
- tydligare lyfta de jämställdhetsperspektiv som faktiskt ligger inom kursernas ram. Inte minst i kurser som Diakonivetenskap, Islamisk teologi och filosofi, men också i andra, borde detta vara i högsta grad vara av intresse för såväl studenter som avnämare, och också kunna utgöra en förstärkning av institutionens profil.

3.8 Aspekt 8: att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv

3.8.1 Bedömagruppens bedömning

De religionsvetenskapliga och teologiska kurserna som utvärderats är framförallt relevanta för tre sektorer i samhället: kyrka-samfund, skola och kultursektorn. Det finns också kurser som är relevanta för andra sektorer, såsom mediasektorn ("Att kommunicera religion i ett mediasamhälle") och den privata sektorn ("Företagsetik"). Kunskap om potentiella arbetsgivares behov inhämtas bland annat via interaktioner med avnämarna, vilket är tydligast vad gäller Svenska kyrkan och skolan. I viss mån inhämtas dessa kunskaper också på mer informell väg då lärare som är involverade i kurserna antingen har haft eller har anställning inom sektorn, exempelvis som journalist eller lärare. Läget är naturligtvis annorlunda vad gäller uppdragsutbildningarna "Kyrkligt ledarskap" och "Demokrati- och hatbrott". I dessa fall säkerställs att kurserna överensstämmer med avnämarens behov via AUU:s interaktioner med beställaren. Ett potentiellt utvecklingsområde i detta avseende är att utveckla interaktionerna med kultursektorn och privat sektor.

De generiska färdigheter som tränas i de aktuella kurserna är generellt sett analysförmåga, kommunikationsförmåga, argumentationsförmåga och viss samarbetsförmåga. Dessa färdigheter tillägnas och uppövas via olika typer av undervisnings- och examinationsformer, såsom föreläsningar, seminarier, gruppövningar, skriftliga och muntliga examinationer/redovisningar. Att uppöva förmågan att kritiskt analysera och problematisera religioner, livsåskådningar, normer och etiska förhållningssätt i skiftande sociala, kulturella och politiska sammanhang, och dessutom kunna kommunicera dessa till omgivningen, svarar mot såväl potentiella avnämares behov som aktuella behov i samhället. Det vi uppfattar som en brist är att muntlig kommunikation på de nätbaserade kurserna är näst intill obefintlig. Mot bakgrund av detta är vi tveksamma till att nätstudenterna får samma möjligheter att utveckla muntlig kommunikationsförmåga och samarbete som campusstudenter, vilket torde vara angeläget för potentiella avnämare.

3.8.2 Bedömargruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling:

- utveckla samverkan med kultursektorn och privat sektor i arbetslivet
- utveckla inslagen av övning av kommunikation och samarbete mellan studenter och mellan studenter och undervisande lärare på de nätbaserade kurserna
- låt samarbetspartners bli ett synligare inslag i den konkreta undervisningen

3.9 Aspekt 9: att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen,

3.9.1 Bedömargruppens bedömning

Studenternas inflytande över planering, genomförande och utvärdering av de religionsvetenskapliga och teologiska utbildningarna sker framförallt via deltagande i de så kallade områdeskollegierna och A-kurskollegiet samt kursvärderingar. Samtliga områdeskollegier och A-kurskollegiet består av undervisande lärare, studentrepresentanter och doktorandrepresentanter. Det är inom ramen för dessa kollegier som utbildningarna planeras, genomförs och utvärderas i samråd med institutionsledningen. Det innebär att de studerande har möjlighet att utöva ett inflytande över utbildningarnas innehåll och utformning via studentrepresentanterna. Det har dock förekommit brister i återkopplingen till såväl studentgruppen som undervisande lärare, särskilt de lärare som enbart gör kortare insatser på kurserna. Ett problem som har noterats är att studentrepresentationen i områdeskollegiet i vissa fall brister, och att det har varit särskilt svårt att engagera studenter som läser på nätbaserade kurser.

Samtidigt som detta är sagt framhåller studenterna i intervjun att de upplever att de har nära vägar att påverka den egna kursen, och att synpunkter tas till vara snabbt av institutionen.

Skriftliga och/eller muntliga kursvärderingar genomförs vid samtliga kurser under och/eller efter kursernas genomförande. Kursvärderingarna visar generellt sett att studenterna är nöjda med de utbildningar som ges. En analys av de kursansvarigas respons på den kritik som framförs indikerar att kritiken tas på allvar och att den tas i beaktande i kursutvecklingen. Men det är problematiskt att dra alltför säkra slutsatser med utgångspunkt i de skriftliga kursvärderingarna då svarsfrekvensen i många fall är låg eller till och med mycket låg, särskilt vad gäller de nätbaserade kurserna. Det är således angeläget att institutionen utvecklar en strategi för att höja svarsfrekvensen på de skriftliga kursvärderingarna.

3.9.2 Bedömagruppens rekommendationer

Rekommendationer för fortsatt utveckling.

- vidta ytterligare åtgärder för att öka svarsfrekvensen på kursvärderingar
- säkerställ studentinflytandet på nätkurserna så att det motsvarar campusstudenternas möjligheter till inflytande

3.10 Aspekt 10 att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger.

3.10.1 Bedömagruppens bedömning

Fysisk studiemiljö är huvudsakligen god. Återkommande synpunkter från lärare visar att de inte vågar använda mer kommunikativa former för distanskurser, för att man inte litar på att tekniken faktiskt ska fungera. Förhoppningar finns om att ny lärplattform ska underlätta arbetet, något som dock kräver tid att lära sig den nya tekniken. Ett motiv till att avstå från föreläsningar uppgavs vara att tillgänglighetskrav skulle innebära att dessa måste transkriberas för studenter med särskilda behov. Man lägger ribban för det pedagogiska lägre än man egentligen skulle vilja, för att risken för att missgynna någon kan finnas. Det kan vara intressant att undersöka vilka typer av tekniskt stöd som kan finnas, ex. Speech-to-text-lösningar.

Biblioteksresurser verkar huvudsakligen goda, och studenterna tycks i allmänhet ha möjlighet att nå den litteratur som behövs – i det fall litteratur varit otillgänglig har ersättningslitteratur snabbt kunnat ges till studenterna.

Det framkom också positiva erfarenheter ifråga om rekrytering av yrkesverksamma med träffar förlagda utanför "normalmiljö" – t ex på Sigtuna och Fjellstedtska skolan.

3.10.2 Bedömagruppens rekommendationer

- bättre tekniskt stöd för distanskurser, dels för kommunikativa moment, men också för att underlätta vid behov av särskilt stöd till enskilda studenter
- säkerställ likavillkorsperspektiven genom tekniska lösningar

3.11 Profilerings av utbildningsutbudet

Utbudet av fristående kurser är i dagsläget spretigt. De kurser som de olika ämnesområdena erbjuder är genomtänkta ifråga om målgrupp och innehåll, dock uppfattar vi att inget av ämnesområdena (undantaget YRK och ITF) tänkt närmare kring en tydligare profil eller om profilering överhuvud taget är önskvärt. Med profil avses att ämnesområdena tydligare borde arbeta utifrån sina styrkor och forskningsintressen, vilket också skulle underlätta progression. Man kan också tänka sig något tematiskt spår som samlar flera kollegier, som Lutheråret tycks ha gjort. Också i detta fall vill vi betona vikten av att redan från början tänka in hur långsiktighet ska kunna främjas, dvs. att inte vara helt beroende av enskilda lärare.

Många av studenterna tycks ha ganska lång studiebakgrund, och vissa av kurserna ter sig ganska omfattande för studenter med grundläggande behörighet (som i princip ska kunna läsas som första universitetskurs). I ljuset av genomströmningen kan det vara värt att fundera på om det skulle vara möjligt att för vissa kurser ställa krav på 1-2 terminers tidigare universitetsstudier, utan att det nämnvärt skulle påverka antagningssiffror, men möjligen förstärka genomströmning.

3.11.2 Bedömagruppens rekommendationer

- utveckla den unika kompetens som finns i Uppsala i diakonivetenskap och islamisk teologi och filosofi och profilera dessa områden tydligare
- utveckla progression inom tydligare profilområden
- reflektera kring behörighetskrav på fristående kurser i ljuset av att studenter vid andra fakulteter utgör en viktig rekryteringsgrupp
- långsiktighet i tänkandet kring vilka kurser man vill ha som helt fristående – så att de kan ges flera gånger. De kurser som möjligen fortsatt ska erbjudas utanför profileringen bör ges i första hand som sommarkurser

3.12 Övriga förbättringsförslag

Vi har inga övriga förbättringsförslag.

4. Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer vi att de fristående kurser som vi tagit del av håller en hög kvalitet och vilar på en stabil vetenskaplig grund. Det gäller såväl ifråga om styrdokument, kursupplägg, rutiner för utvecklingen av nya kurser och internationalisering. Vi vill också framhålla lärarnas goda kollegiala relationer inom de olika ämnesområdena.

Studenterna upplever att det finns en röd tråd i utbildningen, och möjligheten att kunna påverka sin egen utbildning uppskattas. Här finns en inbyggd flexibilitet som delvis – inte helt – kompenserar det som bedömagruppen anser behöver förbättras.

Våra förslag till förbättringar rör examination, kursvärderingar, föreläsningar och kommunikationen mellan studenter och mellan studenter och lärare. De handlar också om att tydligare arbeta med jämställdhetsperspektiv och hållbarhetsperspektiv, områden inom vilka vi bedömer att lärarnas kompetens och engagemang är mycket goda. Ifråga om det förra framkommer det i intervjuerna inom vissa områden (religionshistoria/religionsbeteendevetenskap och A-kursen) att ett normkritiskt perspektiv är väl integrerat i den reella undervisningen, vilket skulle behöva synliggöras tydligare i styrdokumentet.

Samlade rekommendationer i punktform

- värna fortsatt stabiliteten i arbetslagen då detta främjar en kollegial och tillitsfull kultur
- arbeta mer med föreläsningar på distanskurser
- utveckla möjligheter till webbseminarier i realtid
- säkra likavillkorsbehandling för de studenter som av olika skäl är i behov av ett utvecklat stöd på nätkurserna
- utveckla kurser som bygger på progression
- utveckla progression i redan befintliga kurser såsom Diakonivetenskap och Islamisk teologi och filosofi
- se över lärarsituationen med avseende på hur många olika kurser enskilda lärare är inblandade i, så att det blir en långsiktigt hållbar situation

- kompetensutveckling inom e-lärande och fler diskussioner om detta inom ämneskollegier/institutionsnivå
- regelbunden kompetensutveckling kring hur man stödjer studenter med funktionsvariation, och vilka tekniska och andra hjälpmedel som kan finnas för detta
- arbeta mer med hållbarhetsbegreppet och fokusera ytterligare på den miljömässiga aspekten
- arbeta vidare med att låta internationella gästforskare och gäster få utrymme också i de fristående kurserna
- fundera på att utveckla fler kurser som ges på engelska
- regelbundna utbildningar och eller diskussioner för undervisande personal om hur man praktiskt hanterar likavillkorsfrågor
- tydligare lyfta de jämställdhetsperspektiv som faktiskt ligger inom kursernas ram
- utveckla samverkan med kultursektorn och privat sektor i arbetslivet
- utveckla inslagen av övning av kommunikation och samarbete mellan studenter och mellan studenter och undervisande lärare på de nätbaserade kurserna
- låt samarbetspartners bli ett synligare inslag i den konkreta undervisningen
- vidta ytterligare åtgärder för att öka svarsfrekvensen på kursvärderingar
- säkerställ studentinflytandet på nätkurserna så att det motsvarar campusstudenternas möjligheter till inflytande
- bättre tekniskt stöd för distanskurser, dels för kommunikativa moment, men också för att underlätta vid behov av särskilt stöd till enskilda studenter
- säkerställ likavillkorsperspektiven genom tekniska lösningar
- utveckla den unika kompetens som finns i Uppsala i diakonivetenskap och islamisk teologi och filosofi och profilera dessa områden tydligare
- utveckla progression mellan kurser inom tydligare profilområden
- reflektera kring behörighetskrav på fristående kurser i ljuset av att studenter vid andra fakulteter utgör en viktig rekryteringsgrupp
- långsiktighet i tänkandet kring vilka kurser man vill ha som helt fristående – så att de kan ges flera gånger. De kurser som möjligen fortsatt ska erbjudas utanför profileringen bör ges i första hand som sommarkurser.

